

# Figurentheater Propop

Een ei kan  
Niet vliegen

Lesmap



Beste leerkracht,

Met deze lesmap willen we jullie materiaal aanbieden om de voorstelling “een ei kan niet vliegen” nog intenser te beleven en er voor de kinderen een plezierige leerrijke ervaring van te maken.

Het theaterbezoek kan voor het kind een spannende beleving zijn, hiervoor is het belangrijk dat een kind hierop wordt voorbereid. Als ze goed weten hoe het theaterbezoek zal verlopen zullen ze intenser kunnen genieten en luisteren in een veilige omgeving.

De lesmap is bedoeld voor de leerkracht als inspiratiebron, maar niet als werkmap voor de kinderen (het materiaal kan er natuurlijk wel uit gekopieerd of afgeprint worden). Het zijn dus niet allemaal kant-en-klare opdrachten, maar open opdrachten waardoor het kind en de leerkracht zelf de ruimte krijgen om het volgens hun eigen fantasie of beleefwereld in te vullen of uit te voeren.

De lesideeën zijn voor verschillende leeftijden en hebben dus verschillende moeilijkheidsgraden. De leerkracht kent zijn klas het beste en weet het beste welke opdrachten kunnen voor de kinderen en welke te moeilijk / makkelijk zijn. Dit maakt de verwerking en voorbereiding van de voorstelling spannender en meer op maat van jullie groep.

Heb je zelf leuke suggesties of opdrachten die jullie rond de voorstelling in de klas hebben gedaan en graag met anderen delen, dan ontvangen wij deze graag.

Hopelijk beleven jullie veel plezier aan de voorstelling en kan deze lesmap jullie nog doen nagenieten.

Veel plezier en leerrijke momenten,

Charlotte Alles

Figurentheater Propop vzw  
Steenweg op Oosthoven 114 - 2300 Turnhout  
Tel 014-423322 - email [info@propop.be](mailto:info@propop.be)

**Meer info, foto's en video: [www.propop.be](http://www.propop.be)**

## Inhoud

Over de voorstelling .....	4
Korte inhoud .....	4
Personages .....	4
Thema's .....	5
Voor de voorstelling .....	7
De eerste keer naar het theater .....	7
Met kleuters naar een voorstelling gaan .....	7
Enkele tips om voor te bereiden vanuit de leefwereld van het kind .....	8
Na de voorstelling .....	10
Verwerking .....	10
Kringgesprek .....	10
Tekenen .....	10
Verhaal .....	10
Lesideeën .....	11
1 Hoe beweegt dit dier? .....	11
2 Hoe beweeg je als...? .....	11
3 Een wereld van zand .....	12
4 Zelf een wereld maken .....	12
5 Panamarenko .....	13
6 Zelf muziek maken .....	14
7 Prentenboeken .....	15
Bijlage	
fotoverhaal	
kleurplaat	
trekpop	



## Over de voorstelling

### Korte inhoud:

Een visuele voorstelling met veel muziek, waarin een funky vlieggraag konijn en een blij ei leren dat het vooral fijn is jezelf te zijn.

Bommetje, het blij ei, is anders dan zijn broer en zus. Zij vliegen lekker in het rond hoog boven het mamaneest. Bommetje krijgt het vliegen maar niet onder de knie. Hij blijft lekker op de grond en doet alles op zijn eigen tijd. Maar wat als mama, broer en zus naar Panama vertrekken, de zon achterna? Hoe moet het nu met Bommetje? Hoe ga je naar Panama als je niet kan vliegen? Bommetje krijgt hulp uit een wel heel onverwachte hoek.



Spel: Charlotte Alles en Jessica Hagmeijer  
Spelidee: Charlotte Alles en Babiche Ronday  
Scenario: Babiche Ronday  
Poppen en decor: Charlotte Alles  
Muziek: Rosalie Alles  
Eindregie: Erik Bassier

### Personages:

- **Bommetje**

Bommetje is een ei dat maar niet wilt uitkomen. Daardoor is hij wel heel anders dan zijn mama, broer en zus. Bommetje wilt wel vliegen, maar dat gaat natuurlijk niet zonder vleugels. En toch is Bommetje best een blij ei. Hij vindt zijn manier wel van rondrollen. Maar

als zijn mama de zon achterna moet vliegen, is hij helemaal alleen en dat is echt wel heel spannend als je nog maar klein bent.

- **Koo**

Koo, het konijn, droomt er van naar Panama te vliegen. Hij lijkt een echte mopperkont. Alles zit hem tegen. Er groeit een boom op zijn hol, de storm plaagt hem en het lukt maar niet om te vliegen. En toch is Koo een heel lief konijn. Als Bommetje hulp nodig heeft, reist hij de hele wereld met hem rond. En op die reis ontdekt hij dat hij helemaal niet moet kunnen vliegen, maar dat hij heel goed kan graven en zo ook wel overal geraakt.

- **Mama**

Mama zijn is het allerbelangrijkste voor deze grote vogel. Ze ziet haar kindjes doodgraag en wilt dat ze alles kunnen wat ze moeten kunnen. Als Bommetje niet blijkt te kunnen vliegen, vindt ze dat wel jammer, maar toch ziet ze hem heel graag.

- **Bim en Bam**

Bim en Bam zijn het broertje en zusje van Bommetje. Zij kunnen wel gewoon wat een vogel allemaal moet kunnen en vinden Bommetje dan ook maar een raar geval.

### Thema's:

Dit zijn thema's die in de voorstellingen aan bod komen. Je kan in de klas rond deze thema's werken. Voor concretere opdrachten en lesideeën, kijk in hoofdstuk lesideeën.

- **Anders zijn**

Bommetje is heel anders dan zijn broer en zus. Daarom kan hij niet dezelfde dingen als zijn broer en zus. Dingen zoals rondfladderen die normale vogels wel kunnen. Anders zijn is niet gemakkelijk. Bim en Bam plagen hem en Bommetje moet zijn plan leren trekken. En toch ziet zijn mama hem graag.

=> *Anders zijn in de klas:* De voorstelling kan dit thema bespreekbaar maken in de klas. Elk kind is anders dan een ander kind. Misschien lijkt het ene kind wel meer anders dan het andere kind? En kennen de kinderen mensen die 'anders' zijn (denk bijvoorbeeld aan andersvaliden)?

- **Vriendschap**

Bommetje en Koo zijn echte vrienden. Ze helpen elkaar en gaan zelfs samen op reis. Ze maken de gekste avonturen mee.

=> *Vriendschap in de klas:* Wie is je beste vriend? Helpen jullie elkaar? Maken jullie soms ruzie? Zou je ook graag avonturen meemaken met je beste vriend?

- **De wereld**

Bommetje en Koo graven zich een weg doorheen de wereld. Zo komen ze op heel verschillende plaatsen terecht. Een autosnelweg, onder water, in een land bedekt met sneeuw en ijs,...

=> *De wereld in de klas*: Je kan een wereldbol laten zien en hier over vertellen. Of vraag welke landen de kinderen nog kennen. Waar gaan ze op vakantie? Er zijn vast en zeker ook kindjes waarvan de ouders of zijzelf uit een ander land komen. Laat hen hier over vertellen.

- **Allemaal beestjes**

Er komen heel wat verschillende dieren voor in de voorstelling. Vogels, een konijn, vissen, een kwal, een ijsbeer, een zeehond. Al deze dieren kunnen heel verschillende dingen. Een vogel kan vliegen, een konijn kan holletjes graven, een vis kan zwemmen,...

=> *Allemaal beestjes in de klas*: Welke beestjes kennen de kinderen allemaal? Wat kunnen die heel goed? Hoe bewegen ze zich voort? Welk geluid maken ze? Je kan ook prenten laten zien.

- **De zon achterna (trekvoegels)**

De zon gaat naar Panama. Daar is het altijd lekker warm. Mama, Bim en Bam moeten altijd bij de zon zijn en vliegen haar daarom altijd achterna.

=> *Trekvoegels in de klas*: Laat filmpjes zien over trekvoegels. Aan de hand van de seizoenen, kan je vertellen over de trekvoegels. Welke kinderen houden van de winter, lente, zomer, herfst? Wie houdt van de zon, de regen, de sneeuw, de wind? Wie zou ook altijd de zomer achterna willen gaan?

- **Vliegen (Panamarenko)**

Koo, het konijn, is gebaseerd op de kunstenaar Panamarenko. Het oeuvre van deze kunstenaar gaat ook over dit verlangen om te vliegen en de wereld te gaan ontdekken.

=> *Vliegen in de klas*: Wie wilt er ook graag kunnen vliegen? Waar zou je dan naar toe vliegen? Welke manieren zijn er allemaal om te kunnen vliegen? Wie heeft er ooit al gevlogen?



## Voor de voorstelling

### *De eerste keer naar het theater*

Voor veel kinderen is dit één van de eerste keren dat ze naar het theater gaan. Spannend en nieuw dus. En dan is het handig als ze een beetje voorbereid zijn en weten hoe ze zich moeten gedragen in het theater.

### *Met Kleuters naar een voorstelling gaan.*

Tips voor begeleiders en organisatoren.

#### **Zijdelingse relatie**

Eén van de vaststellingen in een eindwerk 'Over theater en kleuters' is dat kleuters niet zoals volwassenen een uitsluitend rechtstreekse relatie met het theatergebeuren hebben, ze moeten nog eens naar papa of mama kunnen kijken en zeggen: 't Is mooi hé', of ze willen angst wegvragen: 'Dat is toch niet echt hé', of ze willen een hand vasthouden als het spannend is, enz. Kleuters hebben naast die onvermijdelijke rechtstreekse relatie met de acteurs of de poppen ook nog een 'zijdelingse relatie' met degenen die naast hen zitten. Als volwassenen vinden we het vaak ergerlijk als iemand tijdens film of theater commentaar geeft. Bij kinderen is dat anders, we accepteren het makkelijker.

Het probleem bij klasvoorstellingen is dat er slechts enkele volwassenen voor die 'zijdelingse relatie' ter beschikking zijn. De kinderen moeten het met elkaar stellen. Dit leidt soms tot situaties waar de kinderen blijvend op elkaar reageren in plaats van op wat er op het podium gebeurt. Een kleuter roept bijvoorbeeld 'Bah, vies!', er zijn nog enkelen die 'bah' en 'bwuek' beginnen te roepen en al vlug is de halve zaal zich met elkaar aan het amuseren. Het theatergebeuren wordt dan ook gestoord. Hier ontbreekt de volwassene als behoeder voor de rechtstreekse aandachtsrelatie, een gedragsvorm die echt moet geleerd worden. Het is één van de zogenaamde conventies van theater : in een theaterzaal ben je stil en praat je niet met elkaar tijdens de voorstelling." Ik raad dan ook aan zoveel mogelijk ouders mee te nemen naar een voorstelling. Zo wordt het 'commentaar-probleem' opgelost en zit je niet meer met zo'n kunstmatige publieksgroep die alleen uit kinderen bestaat. Ouders en leerkrachten gaan best tussen de kleuters zitten, zodat er een natuurlijke heterogene publieksgroep ontstaat. In de praktijk gebeurt het nog te vaak dat een kleuterleid(st)er zich langs een hele rij kleuters moet wurmen om een wenende kleuter in het midden van de rij te troosten omdat die de spanning bijvoorbeeld niet aan kan. Vooraf moet wel gecheckt worden of de zichtbaarheid voor sommige kleuters niet beperkt wordt door tussen de kleuters te gaan zitten. Indien er slechts enkele leerkrachten mee zijn of indien het tussen de kinderen gaan zitten de zichtbaarheid beperkt, dan kiest de leerkracht best een strategische plaats waar oogcontact mogelijk is met de kleuters. Vanop een losse stoel, schuin naar de kleuters toe gericht, kunnen meer kleuters gevolgd worden dan vanop een schouwburgzitje.

## **Spanningsboog**

Ik raad af de theaterzaal binnen te gaan een half uur vóór de voorstelling begint. Het wachten kan beter op een andere plaats gebeuren. De spanning begint immers van zodra de kleuters de zaal binnen komen. Als ze eerst 20 minuten moeten wachten om daarna 60 minuten naar een voorstelling te kijken, is de spanningsboog veel te lang.

### *Enkele tips om voor te bereiden vanuit de leefwereld van het kind:*

- **Vertel** hoe een theaterbezoek er aan toe gaat vanuit je eigen ervaring. Of laat een kind zelf vertellen als er iemand al naar het theater geweest is. Vertel ook zeker waar de voorstelling plaats vindt en beschrijf de plaats of laat een afbeelding zien indien mogelijk.
- **Hoe gaan jullie naar de theatervoorstelling?**  
Vertel de kinderen hoe ze naar de voorstelling komen (te voet, met de bus, fiets, step,...) Laat de kinderen het juiste vervoermiddel omcirkelen (vb. bus, auto, step, te voet,...) op een plaat met verschillende vervoermiddelen.  
Hoe gaan de kinderen van hun huis naar school?
- **De zitplaats**  
Dat het kind ongevraagd niet op het podium mag, is tijdens een voorstelling heel belangrijk, de spelers zouden afgeleid kunnen worden, of de voorstelling gestoord.

Laat een aantal afbeeldingen zien van verschillende theaterzalen. Laat de kinderen aanduiden waar het publiek mag zitten. Als je een afbeelding hebt van de ruimte waar



de voorstelling plaats vindt, weten de kinderen natuurlijk nog beter waar ze aan toe zijn.

Je kan ook een kleurplaat laten kleuren. Rood voor het publiek en blauw voor het podium bijvoorbeeld.

- **In het theater zijn tijdens een voorstelling de lichten meestal uit.**

Je kan de kinderen hierop voorbereiden met het vragen wanneer het licht aan of uit is. Waarom doen we het licht aan of uit? Kun je in het donker veel zien of doen?

Waarom zouden de lichten in het theater uit zijn tijdens de voorstelling?

Doe in de klas ook een keertje het licht uit. Zorg er wel voor, zeker bij de kleinsten, dat er altijd ergens nog een lampje brandt. Of vertel eens een verhaal bij enkel een klein sfeerlampje. Zo geef je toch al een beetje de sfeer weer.

- **Jullie worden het publiek.**

Wat kan er gebeuren als je tijdens je voorstelling met je buurman of buurvrouw praat?

Kan de speler hier door afgeleid raken? Is dit ook bij het tv kijken zo?

Door kinderen via bewegingsspelletjes te laten ervaren wat vervelend of storend kan zijn, vermijd je deels dat je regels op moet leggen rond hun houding in de theaterzaal. Kinderen voelen vaak zelf hoe ze zich mogen gedragen, maar de meester of juf weet vaak het beste wie ze dicht bij zich moet houden of een extra oogje in het zeil.

Enkele bewegingsspelletjes:

- Laat de kinderen schuifelen op hun stoelen, of met de voeten op de grond,.. Laat de kinderen luisteren welke geluiden er ontstaan en hoe luid of zacht dit klinkt.
- Wat gebeurt er bijvoorbeeld als een kind ineens recht gaat staan? Zien de andere kinderen zo dan nog iets?
- Laat de kinderen per twee voor en achter elkaar staan. Zo vorm je twee rijen. Het achterste kind (de achterste rij) zit op de grond. Het voorste kind (de voorste rij) staat recht. Laat vooraan foto's of tekeningen zien, de kinderen zeggen wat ze zien. De voorste rij zal de platen duidelijk kunnen zien, de achterste rij zal beginnen schuifelen of zoeken naar een manier om ze toch te kunnen zien. Wissel daarna de rijen om (het achterste kind wordt nu het voorste kind).

- **Wat zegt het applaus?**

Dirigentenspel

Een leuk spelletje dat je kan doen om de kinderen te laten ervaren wat een applaus kan zeggen, is het dirigentenspelletje.

Eerst kan de juf of meester tekenen doen wanneer de kinderen mogen starten en stoppen met in de handen te klappen.

Je kan hier spelen met hard of zacht te laten applaudisseren, kort of lang,...

Laat ook eens een kind vooraan staan en dirigeren.

Antwoorden

Een ander spelletje is door met applaus te antwoorden op een vraag. Ze moeten aangeven via het volume en duur van hun applaus wat ze van iets vinden.

Vb. eten (ik lust graag ijsjes, dus als de juf/meester “ijsje” zegt dan applaudisseeer ik heel luid, bij “sla” (wat ik niet zo graag lust) applaudisseeer ik veel zachter.

Vb. het laten zien van een foto (bij de foto of plaat die ik heel mooi vind applaudisseeer ik luid, en bij de plaat die ik helemaal niet mooi vind klap ik zachtjes in mijn handen.

De kinderen leren zo hoe ze hun enthousiasme over de voorstelling kunnen laten horen.



## Na de voorstelling

### Verwerking:

Een theatervoorstelling is een hele belevenis voor de kinderen. Het is dan ook belangrijk om genoeg naverwerking te doen in de klas. Op die manier kunnen de kinderen hun verhaal en spanning kwijt en kan de leerkracht tegelijk weten wat de kinderen van de voorstelling oppikten.

Daarbovenop kan een theatervoorstelling een dankbaar gegeven zijn om allerlei thema's aan te boren of om op een creatieve manier met de kinderen bezig te zijn.

### Kringgesprek:

De kinderen hebben behoefte aan vertellen na een voorstelling, maar forceer zeker niets. Soms komt het allemaal een week of twee later naar boven.

In een kringgesprek leren ze ook naar elkaar luisteren en zelf het woord voeren.

Mogelijke vragen:

- Wat zag je?
- Wat vond je mooi?

- Wat vond je niet mooi?
- Wat vond je spannend?
- Wie deed er allemaal mee? (Welke personages?)
- Wat begreep je niet helemaal?
- Welk personage vond je het leukste?
- Waar gaat de voorstelling over?
- Wat is er allemaal gebeurd?

### Tekenen:

Laat de kinderen een vrije tekening maken over de voorstelling. Maak daarna een kleine tentoonstelling van alle tekeningen en laat de kinderen naar elkaars werk kijken. Praat over de verschillende tekeningen.

### Verhaal:

Laat de kinderen de foto's in de juiste volgorde leggen. Aan de hand van deze fotoreeks kunnen ze het verhaal opnieuw vertellen.  
(fotoverhaal in bijlage)

## Lesideeën

Dit zijn verschillende ideeën van verschillend niveau om in de klas te kunnen uitvoeren. Sommige zijn duidelijk afgelijnd, andere zijn meer open ideeën die je zelf verder kunt invullen.

### 1. Hoe beweegt dit dier?

#### *Beweging*

*Thema: verschillende beestjes*

Er komen heel wat verschillende dieren in de voorstelling voor. Deze bewegen allemaal op hun eigen manier en kunnen dingen die andere dieren dan weer niet kunnen.

Zorg voor een lege ruimte met een niet al te harde ondergrond (een turnzaal is ideaal). De kinderen nemen plaats in de ruimte. Bedoeling is dat de kinderen bewegen zoals een bepaald dier.

Hoe beweegt dit dier zich voort? Hoe slaapt zo'n dier? Wat kan zo'n dier heel goed?

Vb: Een konijn springt, slaapt in een bolletje en kan goed graven.

De kinderen doen deze bewegingen.

Welke dieren waren er in de voorstelling? (Grote vogel, kleine vogel, konijn, vis, ijsbeer, zeehond, kwal, ei.)

Wat kunnen ze goed?

Hoe bewegen die dieren?

Ken je zelf nog speciale dieren?

Je kan ook prenten laten zien van dieren (zowel uit de voorstelling als andere).

## 2. Hoe beweeg je als...?

*Beweging / dans*

*Thema: het weer*

De zon schijnt en verdwijnt. Het waait, het regent, het wordt koud. Mama vliegt de zon achterna. Koo en Bommetje bibberen in de kou...

Zorg voor een lege ruimte met een niet al te harde ondergrond (een turnzaal is ideaal). De kinderen moeten op de grond gaan liggen met de ogen gesloten. De leerkracht vertelt een verhaal. De kinderen bewegen hierop. Als ze zich comfortabel voelen of als ze beginnen recht te komen, kunnen de oogjes weer open.

Voorbeeld van een verhaal:

Je ligt in het gras. De zon schijnt op je gezicht. Het is mooi weer. Niet te warm, niet te koud. Het gras kriebelt een beetje aan je tenen. Er schuift een wolkje voor de zon. Het wordt kouder. (Kinderen laten rechtkomen en de ogen laten openen.) En nog kouder. En nog kouder. Ijskoud is het nu. Het lijkt wel alsof je huid gaat barsten zo koud. En dan dwarrelt er een zachte sneeuwvlok op je neus. Die kriebelt en smelt dan weg. Een druppel glijdt langs je neus naar je wang en in je mond. Er valt nog een sneeuwvlok. En nog meer. Je raakt bedolven onder de sneeuwvlokken. Zacht, maar koud. De sneeuwvlokken worden alsmaar harder en veranderen in hagelstenen. Het hagelt nu. Speldenprikken over je hele lijf. Speldenprikken die je doen opspringen en rondhuppen. De hagelstenen worden regendruppels. Grote dikke regendruppels. Heel veel regen. Zoveel dat er plassen komen. Deze plassen worden alsmaar groter en dieper. Zo diep dat het water tot aan je kin komt. Je drijft mee met het water. Eerst rustig. Een beetje voortkabbelen. Maar dan kom je in een klein riviertje terecht. Je wordt heen en weer geslingerd in de bochten. Tot je samen met het riviertje in een grote brede rivier stroomt. Je dobbert mee. Rustig. Af en toe passeert er een schip. En dan komt de grote rivier in de zee terecht. Een hele grote zee. Je gaat mee heen en weer op de golven. Heen en weer. Heen en weer. Er is land in zicht. De golven worden woester als ze dichterbij het strand komen. Je tuimelt over het schuim van de golven en spoelt aan op het warme zand van het strand. Je ligt daar. Je droogt op. De zon schijnt weer lekker warm op je gezicht en je natte kleren. Je bent moe van de hele reis en dommelt een beetje weg in het zonnetje.

De leerkracht kan hier zelf telkens nieuwe verhaaltjes verzinnen. Zo kan je het verhaaltje ook aanpassen aan de mogelijkheden van de kinderen.

### 3. Een wereld van zand

*Beeld / samenwerken*

*Thema: plaatsen op de wereld / graven*

Koo en bommetje graven zich een weg doorheen de wereld en komen zo op verschillende plaatsen terecht.

Ga met de kinderen naar de zandbak. Laat ze allemaal eens graven zoals een konijn. Daarna kunnen de kinderen allemaal samen een stad of een andere plek maken in de zandbak. Probeer af te spreken welk kind wat maakt en waar. Zo kan er een geheel ontstaan. Ook andere materialen kunnen in de zandbak gebruikt worden om de stad vorm te geven. Gebruik bijvoorbeeld afvalmaterialen zoals rolletjes van toiletpapier of lege yoghurtpotjes, kartonnen doosjes, ... Of ga voor enkel natuurlijke materialen: stokken, blaadjes, schelpjes, steentjes, ...



### 4. Zelf een wereld maken

*Beeld / drama*

*Thema: anders zijn / verschillende plaatsen op de wereld*

Koo en Bommetje komen op heel wat verschillende plaatsen op de wereld. In de voorstelling worden deze werelden weergegeven met slechts een paar voorwerpen en geluid.

- Kies een land uit en verzamel een aantal voorwerpen van dat land. Zoek nog naar muziek of geluid, misschien zelfs speciaal eten of koekjes, een typisch verhaaltje. Met al deze elementen kan je een wereld creëren in de klas. Laat de kinderen meedenken over hoe ze daar zouden leven.
- Misschien is er wel een kindje in de klas dat uit een ander land komt. Of waarvan de ouders uit een ander land komen. En misschien wilt dit kind maar al te graag deze 'andere' wereld laten zien. Laat het kind voorwerpen meenemen, laat het vertellen, laat het muziek beluisteren.
- Je kan ook een fictieve wereld in de klas maken. Alle kinderen zoeken / verzamelen voorwerpen en bouwen zo een geheel nieuwe wereld.

Stuur in de voorwerpen. Bijvoorbeeld: enkel rode voorwerpen, of enkel afvalvoorwerpen zoals doosjes en potjes of enkel zachte voorwerpen, ...

Help de kinderen met hun wereld door eventueel het licht aan te passen, wat muziek op te zetten, ...

Laat de kinderen bedenken wat voor soort wezens in deze wereld zouden leven en hoe die zich gedragen. Wat voor taal ze spreken... Laat de kinderen dit ook spelen. Als ze goed in hun rol zitten, kun je ze gewoon vrij laten spelen in deze door hen gecreëerde wereld.

## 5. Panamarenko

*Beeld / informatief / knutselen*

*Thema: Vliegen / Panamarenko*

Koo, het konijn is gebaseerd op de kunstenaar Panamarenko.



“Panamarenko (Antwerpen, 1940) is een buitengewoon en niet te classificeren individu binnen de hedendaagse kunst.

Als kunstenaar, ingenieur, fysicus, uitvinder en visionair heeft hij uitzonderlijk onderzoek gevoerd naar begrippen als ruimte, beweging, vlucht, energie en gravitatie. Zijn werk is een combinatie van artistiek en technologisch experiment, en neemt verschillende vormen aan: vliegtuigen, duikboten, auto's, vliegende tapijten en vogels. Telkens spectaculaire constructies van vreemde schoonheid, tegelijk speels en indrukwekkend.”

Uit [www.panamarenko.be](http://www.panamarenko.be)

Panamarenko is een zeer dankbare kunstenaar om met kinderen rond te werken. Zijn werk is heel toegankelijk en ook voor kinderen te begrijpen en te herkennen. Je kan in de klas afbeeldingen laten zien van werk van deze kunstenaar en vertellen over wat hij doet. Ook kan je daarna zelf aan de slag om kunstobjecten met de kinderen te gaan knutselen. Dit kan individueel, maar je kan ook perfect per groep aan de slag. Ga na wat de vliegdromen zijn van de kinderen en laat ze dan zelf iets bouwen. Gewoon wat kartonnen dozen kunnen al voldoende zijn. Of ga vliegtuigjes vouwen en maak daar een installatie mee.

Op het web zijn er al heel wat info en afbeeldingen te vinden over Panamarenko.

## 6. Zelf muziek maken



De voorstelling wordt (meestal) begeleid door een live muzikante. Zo ontstaat er een boeiende interactie tussen muziek en beeld.

- Dirigentenspel: Geef de kinderen een simpel muziekinstrument (trommeltjes, rammelaars,...). De leerkracht geeft aan wanneer ze kunnen beginnen en weer moeten stoppen met muziek maken. Daarna kan de leerkracht ook heel eenvoudig het volume bepalen door de handen omhoog en omlaag te doen. Nog moeilijker: deel de leerlingen op in groepjes (bepaalde instrumenten samen of groeperen per volume,...). Laat de groepjes afwisselend spelen. De leerkracht dirigeert de leerlingen.

Laat nu ook eens de groepjes samen spelen, maar met verschillende volumes. En natuurlijk kunnen de leerlingen ook zelf een keer dirigeren.

- Laat de leerlingen eens een verhaal begeleiden met geluiden. Zoek een leuk verhaal waar een hoop geluiden bij gemaakt kunnen worden (denk aan dieren, transport,...). De geluiden kunnen met voorwerpen gemaakt worden of misschien kunnen de kinderen sommige geluiden wel met hun stem nadoen? Spreek met de kinderen af welke geluiden ze mogen maken. Als ze dit dan tegenkomen in het verhaal, kunnen ze dat geluid maken. Het ene kind kan paardengetrappel doen, het andere een trein, weer een andere maakt geluid als het spannend wordt, of net heel droevig, een tuta,... Misschien kan je zelfs met een groepje oefenen. Dan kunnen de andere kinderen daarna komen luisteren. De verhaaltjes worden zo eens zo leuk! Je kan altijd als voorbeeld een luisterboek opzetten in de klas. Er zijn er heel wat waar echt werk gemaakt is van begeleidend geluid!

## 7. Prentenboeken

*O wat mooi is Panama*

Janosch

Thema: Panama / vriendschap

Kleine Beer en Kleine Tijger zijn dikke vrienden. Ze hebben het heel gezellig in hun huisje bij de rivier. Op een dag ziet Kleine Beer een kist voorbijrijven die heerlijk naar bananen ruikt. PANAMA staat er op geschreven.

De Kleine Beer voelt een groot verlangen in zich opkomen. Samen met de Kleine



Tijger gaat hij op reis naar Panama, het land van zijn dromen.



*Kikker is Kikker*

*Max Velthuis*

*Thema: Anders zijn / vliegen / verschillende dieren kunnen verschillende dingen*

Kikker kon zwemmen en springen als de beste. Maar hij kon niet vliegen, zoals Eend. En niet lezen, zoals Haas. En geen taarten bakken, zoals Varkentje. 'Natuurlijk niet,' zei Haas. 'Want jij bent een Kikker. En wij houden van je zoals je bent.'

*Gekke Geppie Gans*

*Petr Horáček*

*Thema: anders zijn / verschillende dieren kunnen verschillende dingen*

Geppie Gans zou graag net een beetje anders zijn. Waarom zou zij niet kunnen krijsen als een toekan, zwemmen als een zeehond en springen als een kangoeroe? Maar wanneer ze probeert te grauwen als een leeuw. Lukt dat een beetje al te goed...

